

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

Kriminalita mladistvých, její příčiny a možnosti prevence

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

Prof. PhDr. Blahoslav Kraus CSc.

Vypracoval:

Lubomír Kachlík

Brno 2011

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Kriminalita mladistvých, její příčiny a možnosti prevence zpracoval samostatně a použil jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce.
Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Ve Žďáře nad Sázavou dne

.....
Podpis

Poděkování

Děkuji panu Prof. PhDr. Blahoslavu Krausovi CSc. za metodické vedení a ochotu, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Lubomír Kachlík

Obsah:

Úvod	5
1. Kriminalita jako sociálně patologický jev	7
1.1. Kriminalita obecně	8
1.2. Kriminalita mladistvých	9
2. Příčiny ovlivňující vznik kriminality mladistvých	13
2.1. Vliv rodiny na osobnost jedince	13
2.2. Vliv školy na osobnost jedince	18
2.3. Vliv okolí, party na jedince	19
2.4. Vliv trávení volného času, médií a závislostí	21
2.5. Vliv vrozených dispozic a dědičnosti na kriminální jednání jedince	23
3. Rozbor kriminality páchané mladistvými	25
3.1. Rozbor trestné činnosti páchané mladistvými v rámci ČR	25
3.2. Rozbor trestné činnosti páchané mladistvými v rámci působnosti Policie Žďár nad Sázavou	26
3.3. Legislativní úprava postupu při řešení odhalené kriminality mladistvých – z.č. 218/2003 Sb.	27
3.4. Kriminalita mladistvých a její prevence	30
4. Používané metody prevence kriminality mladistvých v rámci působnosti Obvodního oddělení PČR Žďár nad Sázavou	38
4.1. Metodologická východiska průzkumu používaných preventivních metod	38
4.2. Analýza výsledků průzkumu	39
Závěr	44
Resumé	46
Anotace	47
Seznam použité literatury	48
Seznam příloh	50

Úvod:

Kriminalita a zejména kriminalita mládeže, je nedílnou součástí lidské společnosti, prostupuje celou její historií a ve všech etapách představuje velký problém. V průběhu let dochází pouze k různým transformacím v rámci společenských změn. Jako všechny světové společnosti i ta naše prošla svými vývojovými etapami, kdy se kriminalita jak obecná či přímo kriminalita mladistvých objevovala více či méně.

Po roce 1989 nastalo v Československu prudké zvýšení kriminality mladistvých avšak v posledních pěti letech dochází k jejímu pozvolnému snižování. Na druhou stranu však dochází k proměně charakteru páchaní trestné činnosti mladistvými, především ve smyslu lepší promyšlenosti a plánování. Zvyšuje se také brutalita a agresivita v rámci jednotlivých útoků.

Každý z nás se buď přímo nebo zprostředkovaně setkal s kriminalitou mládeže v různých podobách. Podle průzkumů veřejného mínění je kriminalita mladých lidí velmi závažným tématem a abychom podpořili snížení výskytu tohoto typu kriminality je důležité zamyslet se především nad jejími příčinami a možnostmi prevence.

Na základě těchto faktů se ve své bakalářské práci zabývám kriminalitou mladistvých, tedy osob ve věku 15-18 let. Tato skupina je riziková, především proto, že mladí lidé jsou již trestně odpovědní a tak jimi spáchané trestné činy, které jsou označeny současnou právní úpravou jako provinění, jim zapsané v trestním rejstříku mohou velmi ublížit při startu do opravdového života.

V první části své práce jsem se zaměřil na objasnění pojmů kriminalita a kriminalita mladistvých, zejména na rozdíly a zvláštnosti, které vymezují kriminalitu mládeže od obecné.

Druhá část práce se zabývá samotnými příčinami vzniku kriminálního jednání mladistvých. Konkrétně jsou zde rozebrány faktory, které přímo ovlivňují páchaní trestných činů - tedy působení rodiny, školy, part, médií a v neposlední řadě vliv vrozených dispozic na chování jedince.

Ve třetí části práce provádím rozbor konkrétní trestné činnosti páchané mladistvými v rámci celé České republiky a v rámci územní působnosti Policie Žďár nad Sázavou, kde na místním obvodním oddělení působím a setkávám s touto problematikou téměř denně. Vzhledem ke specifickému postavení mladistvých v našem

právním systému práce zmiňuje i přímou legislativní úpravu postupu při řešení odhalované a odhalené kriminality mladistvých - zákonem číslo 218/2003 Sb.

V poslední - praktické části se zaměřuji jak na charakteristiku obecné prevence kriminality, tak především na konkrétní metody, které jsou uplatňovány v rámci našeho oddělení Policie ČR a dalšími orgány státní správy ve Žďáře nad Sázavou. Následně jsem po konzultaci s odpovědnými pracovníky provedl výčet nejpoužívanějších postupů v rámci prevence kriminality mládeže. V závěru se snažím zhodnotit používané postupy a jejich následnou účinnost v praxi. V této praktické části je užitá metoda řízených rozhovorů a také vycházím ze statistických údajů Policie ČR a spolupracujících institucí.

Jedním z cílů mé práce je zmapování kriminality mladistvých na Žďársku. Hlavním záměrem je objasnit způsob, jakým je prováděna prevence kriminality mladistvých v rámci působnosti Policie ČR Žďár nad Sázavou, jak je úspěšná a zda-li je ji možné ještě zlepšit. K dosažení stanoveného cíle jsem použil řízené rozhovory se zainteresovanými pracovníky jak ze strany Policie ČR, Městského úřadu Žďár nad Sázavou, Městské policie Žďár nad Sázavou, tak i s metodiky prevence kriminality a drog na středních školách ve Žďáře nad Sázavou.

1. Kriminalita jako sociálně patologický jev

Kriminalita je jedním ze sociálně patologických jevů, tedy jevů, které lze označit za nenormální a ve společnosti nežádoucí. Mezi sociálně patologické jevy patří takové deviantní jednání, které je společností sankcionováno. V současné době mezi sociální patologie řadíme kriminalitu, delikvenci, patologické závislosti - na drogách, patologické hráčství apod. sebevražednost, prostituci, patologie rodiny, xenofobii, rasismus, agresivitu a šikanu (Kraus, Hroncová 2007).

Kriminalita patří k nejzávažnějším sociálně patologickým formám jednání jedince či skupin a představuje jak celospolečenský problém, tak i globální problém lidstva. V rámci České republiky, respektive bývalého Československa, došlo především po změně politického režimu v roce 1989 k prudkému nárůstu kriminality a také její závažnosti.

Původ slova kriminalita lze nalézt v latinském slovu crimen – zločin, provinění. Z tohoto již jasně vyplývá, že kriminalita je nějaké provinění proti normám společnosti. Odborná literatura pojem vymezuje třemi způsoby:

- sociálně-etické vymezení zločinu, kdy jde o dělení zločinů na přirozené (to co je zlé samo o sobě) a umělé (to co je jako zlé zakázané)
- normativní vymezení zločinu, zde jde o přesné určení toho, co je zločin – trestní zákon
- sociologické vymezení zločinu chápe zločin jak formu sociální deviace

Kriminalita se dá také chápat jako souhrn trestných činů, které jsou spáchány trestně odpovědnými osobami, na určitém místě a v určitém časovém období. Uvedený pojem trestný čin označuje čin, který je nebezpečný pro společnost a jeho znaky jsou určeny trestním zákonem. Trestné činy mohou být spáchány úmyslně nebo se může jednat o nedbalost. Nebezpečnost trestného činu pro společnost je chápána na základě toho, jaký zájem společnosti či jedince byl tímto činem dotknut, jakým způsobem byl vykonán, jaké následky způsobil a za jaké pohnutky byl čin spáchán (Kraus, Hroncová 2007).

1.1. Kriminalita obecně

Kriminalita jako taková, je páchána napříč celou společností. K jejímu páchání vedou jedince či skupinu kriminogenní faktory, které zahrnují příčiny, podmínky, záměry, pohnutky či motivace, tedy všechny jevy, které vyvolávají, usnadňují nebo podporují páchání trestných činů. Kriminogenní faktory se dále dají rozdělit podle úrovně, rozsahu, místa, času a délky trvání. Při páchání trestného činu, nemusí hrát všechny faktory stejnou roli (Zoubková 2004).

Kriminalita se v České republice dělí na dvě základní skupiny a to kriminalitu obecnou a hospodářskou:

Obecná kriminalita se dále dělí na majetkovou, násilnou a mravnostní podle toho, jakého chráněného zájmu se týkají spáchané trestné činy.

Majetková kriminalita je především páchána s motivem rychlého a snadného nabytí finančních prostředků potřebných k uspokojení potřeb osob. Stručně ji tedy lze chápat jako útok proti cizímu majetku.

Násilná kriminalita je zpravidla páchána jako projev neúcty k životu a zdraví. Častou motivací bývá snaha či potřeba demonstrovat svoji sílu, imponovat ve skupině, zvýraznit se, získat vůdčí postavení či někomu ublížit, něco poškodit. Může být vedena proti osobě, skupinám obyvatel nebo proti věci.

Mravnostní kriminalita označuje skupinu nejzávažnějších trestných činů, mezi které patří znásilnění a pohlavní zneužívání. Pro tyto činy je typická nejen vysoká nebezpečnost pro společnost, ale také značný zásah do oblasti důstojnosti člověka a zdravého vývoje mládeže. Významné jsou i možné důsledky promítající se do oblasti psychiky a zdraví osob, zúčastněných na této trestné činnosti. K závažnějšímu poškození fyzického zdraví dochází u malé části těchto trestných činů, problémy psychického rázu se projevují depresemi, strachem, úzkostí, pocitem bezmoci a někdy negativně ovlivňují i pozdější sexuální život.

Hospodářská kriminalita je společensky nebezpečné jednání, naplňující skutkovou podstatu trestných činů obsažených v trestním zákoně, jež poskytuje ochranu soukromým, veřejným i státním zájmům v oblasti ekonomiky (Zapletal, 1996).

1.2. Kriminalita mladistvých

Kriminalita mladistvých nebo také juvenilní kriminalita se týká osob ve věku 15-18 let. Samotný pojem mladistvý je pojem trestněprávní a je s ním spojen počátek trestní odpovědnosti fyzické osoby, která nedovršila 18. rok věku nebo nenabyla plnoletosti manželstvím.

Páchání trestné činnosti mladistvými, konkrétně předmět zájmu a samotný způsob páchání, je ovlivněno vývojem osobnosti jedince, kriminogenními faktory osobnosti jedince, schopností rozpoznat negativní jevy a ovlivnitelnost těmito jevy. Jedním z rozdílů mezi dospělým a mladistvým pachatelem je, že některé faktory jsou pro mladistvého nepřekonatelné na rozdíl od dospělého, který dokáže potlačit. Vyjmenované faktory mohou samostatně nebo ve spojení s dalšími příčinami vést ke kriminálnímu jednání.

Zvláštnosti způsobu páchání trestné činnosti mládeže lze podle Chmelíka (1998) charakterizovat následovně:

- Výběr předmětu útoku je určován rozdílnou hodnotovou orientací mladých narozdíl od dospělých.
- Trestná činnost je páchána skupinově, s nízkou úrovní organizace. Obvykle schází příprava ke spáchání trestné činnosti. Pokud je trestná činnost připravována, tak příprava je povrchní a nedokonalá
- Chování mladistvých delikventů se vyznačuje neúměrnou brutalitou, projevující třeba zbytečnou devastací okolí a předmětů.
- Nevýhoda mladistvého pachatele spočívající v nedostatku fyzické síly a zkušeností je nahrazována neúměrnými prostředky k překonání překážky a dosažení cíle.
- Kriminální delikty jsou často páchány pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, které posilují odvahu a agresivitu.
- Při recidivě volí mladistvý stejný způsob spáchání trestného činu a opakuje předchozí konání.
- Alibi si zajišťují u svých kamarádů nebo v partě, obvykle až po spáchání trestné činnosti.
- S připravovanou trestnou činností se většinou svěřují svým kamarádům nebo

členům party.

- Schází snaha utajovat spáchání trestného činu.
- Předmětem zájmu se stávají předměty, které aktuálně potřebuje.
- Rozhodování je spíše emotivní než racionální.

Dalším znakem v kriminalitě mladistvých je to, že se tohoto jednání dopouštějí spíše ve městech, zejména těch větších. Kriminalitě ve městech napomáhá určitá míra anonymity, kterou města nabízí. Na vesnicích je trestná činnost mladistvými páchána mnohem méně. Ve městech ke kriminalitě mladistvých přispívá i to, že je zde více než na venkově veden konzumní styl života.

Dále je v páchání trestné činnosti mladistvých typická snaha vyrovnat se některým svým vrstevníkům. Hlavně tedy těm vrstevníkům, kteří vynikají bohatstvím nebo kriminálními zkušenostmi. K tomuto se dále připojují takové aspekty jako je nedostatek odpovědnosti, neúcta k hodnotám a majetku zvláště. Jedinec má problémy s dodržováním norem, které upravují jeho život a chování ve společnosti. Svoji roli hraje i určitá touha po nezávislosti a svobodě. Vliv na kriminální chování mladistvých jedinců mají i takové jevy jako je zanedbávání školní docházky, toulání a útěky z domova

Poslední dobou, řádově několik let, vyvstává na povrch nový trend a to zvýšená kvalifikovanost spáchaných trestných činů. Tato kvalifikovanost spočívá ve stále promyšlenějším jednání, lepší přípravě a již i předem zajištěného alibi. Závažnou okolností doprovázející trestnou činnost mladistvých je zneužívání drog a požívání alkoholu. Dalším velmi faktorem je, že se velké části páchané trestní činnosti dopouštějí mladiství, kteří jsou na útěku z ústavů vykonávajících ústavní a ochranou péči, tzv. děti na útěku. Dalším ukazatelem v páchání trestné činnosti mladistvými je to, že se chlapci dopouštějí mnohem častěji páchání trestných činů, v poměru 1:20. Dívky páchají především podvody, krádeže a kriminalitu spojenou s prostitucí a drogami (Zoubková 2002).

Sama kriminalita mládeže prochází vlastním vývojem. Kriminalita mládeže je na našem území oficiálně zaznamenávána od šedesátých let dvacátého století. Od těchto prvotních záznamů do současnosti proběhlo v rámci kriminality mladistvých několik vln vzestupu. První vlna je datována od roku 1963 do 1971 a druhá přišla na přelomu osmdesátých let. V osmdesátých letech byla kriminalita mládeže v relativně stabilní

rovině, kdy se držela na patnácti procentním podílu na celkové kriminalitě.

V devadesátých letech nastává celkový nárůst kriminality. Současně a ve větší míře roste kriminalita mladistvých i přes to, že v roce 1990 došlo k určitým změnám v legislativě, které měli mít za následek statistické snížení kriminality. Jednalo se o změnu některých trestných činů v přestupkové jednání, které je řešeno mimosoudně ve správním řízení. Taktéž se pozitivně neprojevila změna vlivu hodnoty spáchané škody na kvalifikaci skutku. V roce 1994 byla hranice škody pro hodnocení skutku jako trestný čin zvýšena z 1000,-Kč na 2000,-Kč a posléze v roce 2000 na hranici 5000,-Kč. V devadesátých letech vzrostl podíl kriminality páchané mládeží na 20%. Třetina trestné činnosti páchané mladistvými v této době je vedena jako opakovaná (Zoubková 2002).

Z hlediska struktury kriminality mladistvých má největší podíl na celkových statistikách majetková trestná činnost. Z té je nevíce zastoupena krádež dle § 205 tr. zákona. Ve své samotné struktuře se majetková trestná činnost mladistvých neliší od dospělých. Jedná se o prosté krádeže, vloupání do různých objektů jako jsou například automobily, restaurace, domy, sklepy, byty, kanceláře apod. Z těchto prostor jsou zcizovány nejrůznější věci, zejména samozřejmě peníze, jízdní kola, elektronika, alkohol, cigarety apod. Při páchání majetkové trestné činnosti dochází k porušování dalších ustanovení trestního zákona a to porušování domovní svobody dle § 178 tr. zákona, spojené s vloupáním do obydlí občanů a s ním spojených prostor a poškozování cizí věci dle § 228 tr. zákona, které bývá spojené s překonáváním překážek při vnikání do budov apod.

Jedním z charakteristických prvků další skupiny trestných činů, které jsou často páchany mladistvými je násilí. Tyto činy jsou směřovány proti životu a zdraví jiných osob, proti svobodě a proti lidské důstojnosti. Mezi tyto trestné činy patří ublížení na zdraví dle § 146 tr. zákona, loupež dle § 173 tr. zákona, vydírání dle § 175 tr. zákona, pohlavní zneužívání dle § 187 tr. zákona.

Původ násilné trestné činnosti lze hledat v neúctě k životu a zdraví a také ve snaze zviditelnit se před vrstevníky. V rámci násilné trestné činnosti se poslední dobou objevuje trestný čin loupeže, která je mladistvými páchána a starých lidech či dětech.

Závažnou kapitolou ve struktuře páchaných trestných činů mladistvými jsou trestné činy jako nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními

látkami a s jedy dle § 283 tr. zákona. Drogová trestná činnost mladistvých je jasně motivována touhou poznat něco nového, nové prožitky, vyrovnat se partě či do ní zapadnout. To vše vede k závislosti a k páchání další trestné činnosti v důsledku samotné závislosti.

Trestné činy narušující občanské soužití např. výtržnictví dle § 358 tr. zákona a stále aktuálnější trestné činy v oblasti národností nesnášenlivosti, kdy pachatelé útočí na národ, menšinu, rasu či náboženství. Jde zejména o to, že útoků s rasovým podtextem se dopouštějí mladiství, kteří jsou nebo se chtějí stát členy například skinheadské organizace. Pro některé mladistvé jsou hnutí a organizace ve stylu skinheads přitažlivé hned z několika důvodů. Jde o jejich nonkonformní chování, nezávislost, organizovanost a neuznávání zavedených společenských hodnot (Chmelík 1998).

Trestné činy sexuálního rázu jsou zastoupeny především motivem plynoucím ze vzájemné citové náklonnosti dvou osob, kdy jedna je mladší 15ti let.

2. Příčiny ovlivňující vznik kriminality mladistvých

Kriminalita mladistvých jakožto závažný společenský problém je podrobována řadě studií, které se snaží podrobnou analýzou zjistit veškeré příčiny. Tyto analýzy dále slouží institucím, které se zabývají prevencí a omezováním kriminality mladistvých.

Příčin ovlivňujících vznik kriminality mladistvých je celá řada. V zásadě se dají rozdělit na dvě základní skupiny a to příčiny vnitřní a příčiny vnější. Mezi vnitřní příčiny se řadí faktory biologické, psychologické a fyziologické. Tyto faktory spojené přímo s osobností jedince, tedy jeho vrozené a zděděné dispozice, fyzické a psychické vlastnosti jedince. Negativní vývojové vlivy pak zasahují oblasti psychiky jedince, jako je motivace, sebeovládání, citovou a morální složku osobnosti. Jejich rozbořením se zabývají obory jako psychiatrie, psychopatologie, forenzní psychologie.

Mezi vnější faktory se řadí vlivy působící na osobnost jedince z jeho okolí, ze sociálního prostředí, kde jedinec žije nebo žil. Jako vnější vlivy chápeme působení rodiny, školy, vrstevnických skupin a další vlivy vycházející z mikro a makroprostředí kolem jedince (Kraus, Hroncová 2007).

Z hlediska důležitosti jsou na první místo řazeny především rodina a škola, které jsou prvními socializačními, výchovnými činiteli působícími na jedince v průběhu jeho života a na základě jejich působení se jedinec učí nové návyky, získává vědomosti, učí se pravidla a dovednosti důležité pro život. Zároveň je zde primárně veden k tomu, aby přijal za své hodnoty, které společnost, ve které žije uznává jako správné.

2.1. Vliv rodiny na osobnost jedince

Na základě zkoumání vnějších příčin kriminálního jednání je rodina zařazena na první místo, je základem jakékoli další výchovy a má tedy na jedincovu osobnost zásadní vliv. Nejsilněji ovlivňuje především formování osobnosti a mravní vývoj.

Statut rodiny je právně vymezen Zákonem o rodině č. 94/1963 Sb. takto: hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí. Rodičovská zodpovědnost je souhrn práv a povinností, při péči o nezletilé dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Rodiče mají jít osobním životem a chováním příkladem svým dětem.

Rodina musí plnit různé úlohy a míra jejich plnění určuje míru vlivu na vývoj osobnosti jedince. Vedle zajištění všech členů po hmotné stránce a zajištění jejich ochrany, se rodina stará také o zdraví a výživu jedince. Má za úkol naučit nového člena kulturní návyky vlastní rodiny. Důležitou součástí rodinné výchovy je socializace, zajištění podnětného prostředí pro děti a další úkoly požadované společností, ve které rodina žije - především učení dětí uznávaným hodnotám a normám společnosti. Jednou z úloh je také reprodukce. V průběhu života jedince v rodině se její funkce mění, některé zanikají a vznikají nové.

Z hlediska úspěšnosti plnění jednotlivých funkcí dělíme rodiny na funkční, afunkční a dysfunkční. Funkční rodina své úkoly plní v dostatečné míře, afunkční rodina plní pouze které – existují zde tedy poruchy některých funkcí a dysfunkční rodina svoji roli neplní vůbec, čímž následně negativně ovlivňuje vývoj dítěte. Socializační proces je zde zcela narušen, což často vede i k odebrání dítěte z rodinné péče.

Z pohledu dnešní uspěchané doby se zdá, že plnění zmíněných úkolů rodiny je čím dál těžší a funkce rodiny jsou ohroženy. Je mnoho vlivů, které ovlivňují rodinu v její funkčnosti. Mezi tyto vlivy se řadí:

- Konzumní způsob života, kterým se ubírá stále větší část populace.
- Zmenšování velikosti rodiny
- Vzrůstá počet domácností tvořených jen jedním rodičem.
- Roste počet lidí, kteří spolu mají dítě bez oficiálního sňatku.
- Stoupá počet lidí, již spolu žijí, aniž mají děti.
- Trvale stoupá počet rozvodů.
- Klesá počet lidí, kteří se po rozvodu znovu žení a vdávají.
- Změna tradiční dvougenerační rodiny na více fragmentální rodinu.

Za tím vším můžeme vidět ekonomickou situaci společnosti, jedinců a to, že děti jsou brány jako nákladné a hodně lidí má pocit, že s dětmi přestane žít.

Špatně funkčních rodin však přibývá a v současné době má stát málo možností, jak rodiny přimět k plnění všech jejich úkolů, tudíž sílí tlak na stát, aby tyto funkce od rodiny přebíral plnil je sám prostřednictvím svých či jiných orgánů (Matoušek 1998).

Ke krizi rodiny dochází i v důsledku změny postavení žen ve společnosti. Ženy se více emancipují, vstupují více na trh práce a tím se oddaluje jejich zájem mít rodinu.

V důsledku budování kariéry je založení rodiny i zcela zavrhnuto. Ženy přestávají být pouze hospodyně a vychovatelkou dětí, ale začínají zastávat vysoké funkce v různých institucích. Tím se dostáváme k problému, kdy matka i otec mají lukrativní zaměstnání, kterému se věnují více, než svým dětem, např. při trávení volného času (Matoušek 1998).

Vzrůstajícím negativním vlivem je slábnoucí vztah mezi rodičovstvím a partnerstvím. Děti vychovávané jen jedním z rodičů (většinou matkou) mají podle mezinárodních srovnávacích studií horší výsledky ve škole, víc zdravotních a psychických problémů a také více střetů se zákonem než děti ze srovnatelné socioekonomické vrstvy, které vyrůstají s oběma rodiči. Samotný rodič se rovněž ocitá v horší ekonomické situaci. Výzkumy jasně ukazují na fakt, že přítomnost otce v rodině silně potlačuje kriminální jednání syna. Chlapci žijící v rodině s vlastním otcem vykazují v mnohem menší míře sklony k přestupování mezi zákona než ti, kteří vyrůstají prakticky bez otce, nebo se jim tento dostatečně nevěnuje. To má vliv na chlapce, kteří postrádají vzor, s nímž by se identifikovali a u dívek chybí model mužského chování. Děti tak postrádají druhý zdroj opory a autority. Ve chvíli, kdy chybí jeden z rodičů je snaha o jeho doplnění, která může být jak přínosem, tak i problémem. Záleží na vztahu nového rodiče s dítětem, jejich vzájemném přijmutí.

S úplností rodiny souvisí chování jednoho či obou rodičů. Jejich jednání a chování. A nemusí to být jen kriminalita, může se jednat o alkoholismus, braní drog, častá nezaměstnanost, sociální nepřizpůsobivost. Takový rodič má pak deficit ve všech či většině sfér svého působení na své dítě (Matoušek, Kroftová 2003).

Kriminogenním faktorem rodiny je i její sociální status - vrstva společnosti, ve které se rodina nachází. Provedené dlouhodobé výzkumy rodinného prostředí mladistvých delikventů ukazují, že ve většině případů pochází mladiství delikventi z rodin se slabým sociálním statutem. Rodina s nízkým sociálním statutem se vykazuje kombinací různých znaků:

- Nízký příjem připadající na jednu osobu v rodině.
- Nízký stupeň vzdělání rodičů.
- Početnost dětí v rodině.
- Špatné bytové podmínky.
- Nepodnětné rodinné prostředí.

- Rodiče s nízkou kvalifikovaností v dělnických pozicích či nezaměstnaných.
- Výskyt trestanosti, alkoholizmu či jiné závislosti u rodičů.
- Špatné či žádné vnitřní vztahy v rodině.
- Nedostatky ve výchově.
- Slabé emoční prostředí.
- Absence kladných vzorů chování.

Špatná hodnotová orientace.

Kriminogenní chování mladistvého souvisí i s počtem dalších dětí v dané rodině, protože s rostoucím počtem dětí v rodině klesá i možnost rodičů se každému věnovat v dostatečné míře (Kraus, Hroncová 2007).

Velmi důležitou roli ve výchově rodiny hraje i styl výchovy, který je uplatňován rodiči při výchově dětí. Dá se říci, že všeobecně se rozlišují tři styly výchovy, které viditelně ovlivňují dítě.

Prvním stylem může být styl autoritářský, který prosazuje tvrdou výchovu. Dítě musí poslechnout ihned, bere poslušnost jako základ, rodiče jsou vždy ti první, typická je přísnost.

Další styl označovaný za liberální, stojí na druhé straně proti autoritářskému stylu. V liberálním stylu je typická naprostá svoboda dítěte, které má takřka neomezenou svobodu, přání a potřeby dítěte jsou naprosto na prvním místě, je bez požadavků na dítě, bez trestání za nesplnění úkolů apod.

Třetí styl, autoritativní, leží mezi dvěma zmíněnými styly. Styl typický svojí přísnou spravedlností, ohledem na dítě, ale i na to, že musí plnit nějaké úkoly a tím i spojené přiměřené sankce za nesplnění.

Zkoumáním těchto stylů bylo zjištěno, že děti z autoritářského a liberálního stylu mají posléze problémy se vzájemným vztahem s vrstevníky, vyhledávají ochranu u dospělých, jsou více sobeckými, méně společensky přizpůsobivé. Se styly výchovy a výchovou samotnou jsou těsně spjaty tresty a odměny, které mohou být velmi rizikovým faktorem.

Odměny a tresty vedou k trénování vnitřní disciplíny jedince. Na základě výzkumů bylo potvrzeno, že v rodinách kriminálně se chovajících jedinců, se rodiče špatně starali o vytvoření zábran, které brání jedinci v asociálním chování. Příliš tvrdá disciplína, která je doprovázena agresivním a tvrdým chováním rodičů k dítěti je

častější v rodinách, ze kterých pochází delikventní děti. Agresivní jednání ze strany rodičů dítě učí dítě agresivitě, které je jako způsob chování dovolená a přípustná. Paradoxem je to, že tvrdé a přehnané tresty vedou k tomu, že se dítě s rodiči vnitřně vzdaluje, předstírá, lže, manipuluje, aby se vyhnulo dalšímu trestu. Tvrdým a agresivním chováním ze strany rodičů mohou být děti frustrované a může dojít i akumulaci agresivity, která potom může vést k sociálnímu selhávání (Matoušek, Kroftová 2003).

Rodina má plnit i úkoly, které se týkají trávení volného času dítěte. Je možné použít slovo monitoring. Rodiče by měli co nejlépe vědět, jak jejich potomek tráví svůj volný čas, kde ho tráví, s kým a jakou činností. Je jasně dokázané, že čím menší mají rodiče přehled o trávené volného času svého dítěte, tím vyšší je riziko ke kriminálnímu chování dítěte (Snyder, Patterson 1987, in: Matoušek, Kroftová, 2003).

Dnes již klasické výzkumy manželů Gluckeových, srovnávající dvojice utvořené z reprezentativních vzorků 500 delikventních jedinců a z 500 jedinců nedelikventních. Tyto výzkumy prokázaly kriminální zátěž v rodinách delikventů. Zjištěno bylo to, že u rodičů, ale i prarodičů delikventních chlapců se našlo významně více emočních poruch, duševních retardací různého stupně, alkoholismus i kriminální delikty. Rodiny delikventů byly častěji v ekonomicky velmi špatné situaci, mnohé na státní podpoře měly malý zájem nebo vůbec žádný o změnu své stávající situace (Zoubková 2002).

Analýzou vlivu rodiny, jakožto příčiny kriminálního jednání mladistvého můžeme stanovit základní kriminogenní faktory rodinného prostředí:

- rozvrácená rodina
- závislost rodičů na alkoholu, drogách, gameblerství apod.
- kriminální chování rodičů
- nepřiměřená výchova dítěte, kdy je výchova lhostejná či přehnaně tvrdá, agresivita vůči dítěti
- lhostejnost rodičů k výsledkům a chování dítěte ve škole, ke způsobu trávení volného času
- pobyt dítěte mimo rodinu, např. dětský domov
- upřednostňování jiných aktivit, jako práce, koníčky apod. před samotnou výchovou dětí (Chmelík 1998).

2.2. Vliv školy na osobnost jedince

Škola je po rodině dalším důležitým výchovným i socializačním činitelem, kde dítě tráví nejvíce svého času. Nejsilnějším představitelem školy je samozřejmě učitel, který patří nebo by měl patřit po rodičích k nejvýznamnější osobě v životě jedince v období jeho vývoje. Učitel je osoba, která podobně jako rodič na dítě působí svojí komunikací, interakcí, vztahem k danému jedinci, svou osobností. Jeho působení však může být příznivé či nepříznivé. Obdobně jako u rodičů i učitel se může stát modelem chování pro daného jedince. Učitel bývá i konkurující autoritou rodičům. Učitel by měl být zralou a stálou osobností, která jde žákům příkladem, je jim autoritou. Autoritou nejen žákům, ale autoritou i jejich rodičům. Učitel musí být odolnou osobností, protože musí zvládat jak své problémy, tak i problémy přinášející mu jeho postavení a práce.

Hlavní náplní učitelovi profese je výuka a výchova. V současné době, kdy dochází k liberalizaci celé společnosti, dochází i k liberalizaci školy. Tím je role učitele jako vychovatele oslabena oproti tradiční škole. V současné době se vztah mezi učitelem a studenty mění z emociálního na více instrumentální. Je to z důvodu, že společnost vyžaduje od pedagoga především stále větší a větší množství přenesených informací na žáky než kdykoliv dříve a díky tomu na samotnou výchovu zbývá méně času. Právě osobnost učitele a jeho chování vede k možnému delikventnímu jednání. Učitelův nezáměr nebo agresivita mohou být také živnou půdou pro šikanování. Učitel žáka hodnotí jak svým vztahem k žákovi, tak zejména prostřednictvím známek. Na základě toho vzniká určité hodnocení sebe sama ze strany žáka. Na základě hodnocení mohou vznikat konflikty, které mohou mít další vliv na delikventní jednání jedince. Špatný prospěch, či špatný vztah učitele se žákem může vést až k záškoláctví. Ovšem s prospěchem, pokud nebereme v úvahu schopnosti dítěte, souvisí rodinné prostředí žáka. V dalších letech své sebehodnocení vytváří žák i podle úspěšnosti a hodnocení ze strany spolužáků. V dalším vývoji školní docházky má na sebehodnocení žáky čím dál větší vliv právě zmíněné přijímání ostatními.

Děti si již velmi brzo začnou ve třídě vytvářet svoji vlastní subkulturu, která se vyznačuje svým jazykem, zvyklostmi a rituály. Ve třídě může vznikat i několik subkultur naráz, které jsou vytvářeny na základě stejných zájmů, společné činnosti apod. Může se stát, že právě tyto prvotní subkultury se stávají prvními zárodky asociálních skupin a part, k čemuž přispívá i učitel tím, že se dostatečně nevěnuje

pozorování dění ve třídě nebo tím, že preferuje některé žáky a k jiným se chová negativně. Takové jednání učitele může vést až k šikaně žáka ze strany spolužáků, kdy učitel svým jednáním označí daného jedince, který je nějakým způsobem „slabší“. Tím ostatní žáci mohou nabít pocit nějakého oprávněného, beztrestného napadání označeného jedince. Pro vývoj jedince se tedy zdá být kritické to, jak je učitel schopen zvládat nezájem, neklid a nekázeň aniž by došlo ke zhoršení vztahu k dětem či ve snížení sebehodnocení žáka. Tomu by měl učitel zamezit podporováním vzájemného vztahu s dítětem a vytvářet vstřícnou atmosféru ve třídě (Matoušek, Kroftová 2003).

Analýzou mladistvých delikventů z pohledu školy můžeme uvést jeden společný znak a to jejich negativní vztah ke škole. Vzdělání mladistvých delikventů je pod všeobecnou úrovní, kdy není výjimkou nedochozená základní škola. Určitá intelektuální subnorma u delikventů vede k jejich záškoláctví a propadávání. Delikventní žáci se nedokáží podříditi pravidlům školy, často narušují vyučovací proces a je zde i časté agresivní jednání vůči učitelům a spolužákům (Kraus, Hroncová 2007).

Vývoji ke kriminalitě může škola bránit nebo napomáhat i reakcí na zjištěné kriminální jednání či jemu napovídající jednání. Samotný způsob řešení, zejména sankce, jsou pro žáky důležitou zprávou o tom, jak se škola k závadovému chování staví, jak dbá důstojnosti jednotlivce a která pravidla opravdu platí. Důležité je i zda škola ke všem přistupuje stejně spravedlivě (Matoušek, Kroftová, 2003).

2.3. Vliv okolí, party na jedince

Vliv okolí a party je působení dospělých osob a vrstevníků z okolí mladistvého. Vrstevníci jsou většinou zastoupeni partou. Vliv dospělých osob v okolí vystupuje jako určité vzory chování v pozitivním a negativním smyslu. Psychika mladistvého není dostatečně vyvinuta na to, aby dokázal rozlišit, jestli jemu blízký dospělý není špatným vzorem chování.

Mezi vlivy okolí můžeme jmenovat:

- Vliv daného regionu, zejména sídliště, kde mladistvý žije.
- Rozpad tradičních norem jednání.
- Ekonomická krize spojená s nezaměstnaností a špatnou ekonomickou situací rodiny.

- Nedostatek možností k pozitivnímu trávení volného času. (Kraus, Hroncová 2007)

Vliv party na jedince vychází z přirozeného nutkání člověka se sdružovat s dalšími lidmi. U mládeže je nutkání ještě výraznější. Mladiství party vyhledávají z důvodu určité sounáležitosti spočívající v podobné intelektuální úrovni, zájmům, věku a činnosti, kdy to vede k trávení volného času v rámci takovéto party.

Sdružování u mládeže je za určitých podmínek nežádoucí. Jedná se o případy, kdy skupina vystupuje protispolečensky, agresivně, prosazuje názory proti jiným rasám, kulturám apod. Závadové party jsou pro rizikovou mládež z dysfunkčních rodin důležitější než pro mladé lidi vyrůstající v rodinách, jež dětem poskytují přiměřenou míru podpory a vedle toho jim přiměřeně vytyčují meze dovoleného chování. U mladistvých z dysfunkčních rodin vrstevnické skupiny doplňují do jisté to, co rodina neplní. Mohou tedy korigovat i její nepříznivé vlivy, pokud se jedná o partu, či skupinu, která je z pohledu společnosti nežádavá. Dá se říci, že tam, kde selhává vliv rodiny a i školy, tam se uplatňuje vliv party. Děti, které se nacházejí ve špatném rodinném prostředí budou u party přijetí vyhledávat silněji než děti, které mají rodinné prostředí v pořádku. Mladistvý snadněji podlehne skupině, která je řízena silnou osobností. Při vstupu do takové skupiny či party může být i přirozená touha mladistvého vyniknout před ostatními vrstevníky, poutat na sebe pozornost.

Mladistvý jsou citliví na vliv svého okolí, které spočívá v citlivém vnímání chyb jiných osob a negativních protispolečenských vlivů, což může být slabinou mladistvého. Ten je pak náchylnější na přijetí určité ideologie, která nemusí být v rovině s požadavky společnosti.

Analýzou trestné činnosti páchané mladistvými bylo zjištěno, že většina trestné činnosti je skupinového charakteru. Z toho je možné vyvodit kriminogenní faktory party, jako je:

- Silná vůdčí osobnost party.
- Anonymita party, která dává jedinci pocit bezpečí.
- Agresivita party při prosazování své ideologie.
- Sugestivní přebírání ideologie party za své.
- Vliv určité nudy a vymyšlení různých způsobů, jak se zabavit (Chmelík 1998).

2.4. Vliv trávení volného času, médií a závislostí

Volný čas lze definovat jako čas, v němž člověk svobodně a na základě svých zájmů, nálad a pocitů, volí svou činnost. V žádném dalším životním období není jedinec schopen zajímat se o tak široké spektrum zájmových aktivit jako v dětství a dospívání. Postupem času dochází v oblasti volného času mládeže k mnoha významným změnám, jak z hlediska samotných aktivit, tak i v institucionálním zabezpečení. Kultura a sport jsou zkomercializovány, probíhá informační revoluce spojená s rozvojem široké škály médií a technologií.

Dominantním médiem se stala televize, která je také těžištěm trávení volného času nejenom dětí a mládeže. Na předních místech jsou také poslech reprodukované hudby, návštěvy restauračních zařízení a nicnedělání. Významné postavení zaujímají aktivity spojené s informačními technologiemi, zvláště masivní rozmach Internetu, v dnešní době především sociálních sítí typu facebook, twitter apod. Mezi méně časté aktivity pak lze zařadit sport, hra na hudební nástroj a různé zájmové kroužky.

Podle průzkumů Ministerstva školství není současný vývoj volnočasových aktivit dětí a mládeže příliš pozitivní. Prohlubuje se spíše pasivita, konzumnost a nenáročnost aktivit, snižuje se jejich frekvence. Pouze jedna činnost má ve většině případů každodenní frekvenci a to sledování televize. Mezi aktivity provozované minimálně jednou týdně patří poslech hudby, četba časopisů a schůzky s přáteli. Měsíční frekvenci mají většinou návštěvy restaurací a kaváren, aktivní sportování, návštěva diskoték, kina, večírky, turistika, studium a mimoškolní vzdělávání (MŠMT 2002).

Rozšířenost a vysoká frekvence sledování televize, využívání internetu, počítačů a dalších technologií ve volném čase velice úzce souvisí s vlivem na chování dětí a mládeže. Z hlediska kriminogenních faktorů se jejich prostřednictvím mladí lidé nejčastěji setkávají s násilím, brutalitou, vulgaritou, ponižováním, sexuálními praktikami a erotikou. Zejména škodlivé je fiktivní zobrazování skutečnosti a naturalisticky zobrazované reálné násilí, kdy pro větší dramatičnost je obraz zpomalen.

Děti a mladiství jsou sledováním takovýchto obrazů velmi ohroženi. Během dosavadního života nemohli získat, na rozdíl od dospělých, dostatek zkušeností a nejsou tedy schopni zobrazované situace konfrontovat se skutečnou realitou. Na základě

neschopnosti srovnání si často nemohou uvědomit, že jde o fikci a ne o opravdový život a mohou zobrazovaným způsobům chování uvěřit a přenést je do vlastní reality.

Výzkumy provedenými v této oblasti bylo jasně zjištěno, že už roční děti, dokáží napodobovat to, co viděli v televizi nebo na počítači, že agresivně se chovající postavy v kreslených filmech dokáží zvýšit fyzickou aktivitu dětí a zvyšují jejich agresivitu vůči ostatním dětem i vůči hračkám. Dalšími výzkumy bylo zjištěno, že dítě, které sleduje agresivitu v televizi, je i pak jako agresivnější vnímáno svým okolím. Sledování pořadů obsahujících násilí v televizi v mládí se může projevit i tím, že v dospělosti daný jedinec bude častěji v konfliktu se zákonem z důvodu násilných trestných činů. Násilí v televizi, resp. v počítačových hrách, posiluje agresivitu u všech dětí a zvyšuje pocit, že svět je nebezpečným místem. Zobrazované násilí může i snižovat citlivost jedince na násilí, které se objeví v jeho blízkosti. Člověk při velkém sledování televize může celkově ztrácet kontakt s realitou.

Závěry z výzkumů, které provedl Centerwall (1992) ukazují, že sledování násilí ve filmech či zpravodajství od dětství zvyšuje násilnou kriminalitu s odstupem deseti až patnácti let, tedy v době mladistvosti a ranné dospělosti. Jako příklad toho, co může sledování násilí v televizi, prostřednictvím počítačových her a internetu způsobit, může být výzkum z Jihoafrické republiky, kde během patnácti let po zavedení televizního vysílání stoupl počet případů zabití o 130%. V jednom Kanadském městě po 2 letech od zavedení televizního vysílání stouply projevy násilného chování o 160% a to mezi dětmi prvního a druhého stupně základní školy. Dokonce výzkumem provedeným v USA bylo zjištěno, že až tři čtvrtiny mladistvých pachatelů násilných trestných činů přiznaly, že jednaly na základě toho, co viděli v televizi (Matoušek, Kroftová 1998).

Samozřejmě vliv médií na dítě je silnější, pokud se jedná o dítě, které má k násilnému chování určité dědičné faktory, které je negativně ovlivněno rodinnou výchovou nebo pokud je dítě členem deviantně se chovající skupiny.

Jedním z výsledků negativně tráveného volného času může být vznik delikventního chování, které souvisí s užíváním návykových látek jako je alkohol, marihuana, tvrdé drogy zastoupené pervitinem nebo heroinem což vede k závislosti. Závislost nemusí být pouze o užívání návykových látek, ale může se jednat o závislost na výherních hracích automatech (tzv. gamebling). Někdy může jít i o souběh obou závislostí.

Stejně tak není dostatečně kontrolován přístup mládeže k výherním hracím automatům. Současnou legislativní úpravu ochrany mládeže před negativními vlivy závislostí můžeme považovat za přiměřenou. Problém je dodržováním zákona ze strany provozovatelů heren a prodejen s tabákovými a alkoholickými výrobky. Prodej alkoholu, tabákových výrobků a dostupnost hracích automatů mladistvým je třeba podrobovat důslednějším a častějším kontrolám zaměřeným na potírání a represi prodejců popřípadě provozovatelů heren zpřístupňujících své služby osobám pod zákonnou věkovou hranicí.

Zatímco v případě alkoholických nápojů a tabákových výrobků je jejich prodej omezen věkem, v případě drog se jedná o komoditu, jejíž držení a distribuce je přímo zákonem zakázána. Alarmující je především stále se snižující věk, v němž se mladí lidé s drogami setkávají a konzumují je. Nebezpečí veškerých závislostí spočívá zejména v jejich destruktivním vlivu, který mohou na jedince mít. Nadměrným užíváním návykových látek dochází u konzumenta zejména k trvalému poškozování tělesného i duševního zdraví, v důsledku čehož se postižený dostává svým asociálním chováním do konfliktů s okolím a nezdědka také se zákonem. Nejčastěji se střet se zákonem projevuje kriminální činností spojenou s opatřováním finančních prostředků na nákup denní dávky drogy, neboť osoba závislá nemá zpravidla legální příjem, ze kterého by výdaje na drogy pokrývala.

2.5. Vliv vrozených, dispozic osobnosti a dědičnosti na kriminální jednání jedince

Vrozené dispozice spočívají v osobnosti pachatele. Představují vyšší predispozice na páchaní deviantní činnosti, které mohou být dědičné, vrozené nebo získané. K získání může dojít následkem nemoci nebo úrazu. Predispozice k deviantnímu chování mají tendenci se více rozvinout zejména v sociálněpatologickém prostředí. Člověk, který jimi disponuje, se může či nemusí stát pachatelem trestného činu. Je zde však vyšší riziko selhání než u ostatních osob.

Mezi vrozené příčiny se řadí psychopatie, psychózy, schizofrenie, neurózy, mentální retardace, lehká mozková dysfunkce a jiné psychické poruchy. Jako nejzávažnější porucha je brána psychopatie. Psychopatie je pojímána jako vrozená a trvalá. Podíl psychopatů na spáchaných trestných činech je největší. U mladistvých je

psychopatii těžké rozlišit, protože zde může docházet k bouřlivějšímu dospívání (Kraus, Hroncová 2007).

Mezi vnitřní dispozice patří i zvýšená vnímavost jedince vůči patologickým podnětům, dědičné přejímání sklonů k asociálnímu či antisociálnímu jednání, faktory psychologické a biologické, což je temperament, typ nervové soustavy, nevyrovnanost, snížená úroveň rozumových schopností, disharmonický vývoj osobnosti.

Jako další vrozenou dispozici můžeme uvést motivaci. Ta vystupuje jako intrapsychický proces, který vyúsťuje ve stav, který lze označit jako potřeba. Potřeba se vyznačuje určitým napětím, pohnutkou a puzením ji uspokojit.

Motivace může být hybným systémem pro chování jedince, kterým chce dosáhnout svého cíle. K dosažení cíle se pak volí prostředky, které jsou pro tento účel nejvhodnější. V kriminalitě mládeže, jsou tyto prostředky voleny většinou v rozporu s názorem společnosti a to pak může vést ke spáchání trestného činu.

U mladistvých pachatelů je častým motivem potřeba na sebe upozornit, uznání party a okolí apod. (Nakonečný 2002).

Kriminalita mladistvých je i úzce spojena s problematikou výrazného urychlování biologického zrání jedinců. Zrychlený vývoj se pak dostává do vzájemného střetu psychikou, která se tak rychle nevyvíjí a v určitém pohledu zaostává za fyzickým vývojem. Z toho vyplývá, že psychicky nezralí jedinci, kteří mají minimum životních zkušeností nejsou schopni vhodně využívat svých fyzických předpokladů a popř. tlumit své sexuální potřeby, což má za následek nekontrolovatelnost svého jednání a následný střet s trestním zákonem (Nakonečný 2002).

K vlivu vnitřních dispozic je možné zařadit i faktor pohlaví, protože muži představují rizikovější skupinu vzhledem ke kriminálnímu jednání než ženy.

3. Rozbor kriminality páchané mladistvými

3.1. Rozbor trestné činnosti páchané mladistvými v rámci České republiky

V letech 1986 – 1989 činila celková kriminalita ročně průměrně 120 000 trestných činů. V roce 1990 došlo k nárůstu na 216 852 činů. Tento vzrůstající trend pokračoval, přičemž nejvyšší hodnoty kriminalita dosáhla v roce 1997, kdy přesáhla hranici 400 000 činů. Významný nárůst je připisován zejména těmto okolnostem:

- pokles počtu organizací vyplňující volný čas mládeže,
- nízké soustředění pozornosti na preventivní působení,
- upuštění od totalitárních způsobů kontroly a s tím spojená zhoršená kvalita činnosti policie (Matoušek, Kroftová 2003).

Z níže uvedené tabulky je zřejmé, že od roku 1998 dochází k pozvolnému poklesu nejen celkové kriminality, ale i kriminality mládeže. Z údajů je patrné, že mnohem více se dopouštějí trestné činnosti mladiství, nežli nezletilí. Výše uvedené hodnoty znázorňují veškeré spáchané skutky.

Rok	Nezletilý	Mladistvý	Kriminalita celkem	Procentní podíl mladistvých na celkově spáchaných TČ
1998	8 824	10 549	129 271	8,1
1999	8 832	9 146	127 887	7,1
2000	8 899	8 905	130 234	6,8
2001	9 032	9 273	127 856	7,2
2002	5 185	7 698	123 964	6,2
2003	5 148	7 558	121 393	6,2
2004	3 734	6 197	121 531	5,0
2005	3 341	5 654	122 511	4,6
2006	3 027	5 808	122 753	4,7
2007	2 635	6 322	127 718	4,9
2008	2 723	6 014	122 053	4,9
2009	2 094	5 339	123 235	4,3
2010	1 606	4 010	112 477	3,5

Dlouhodobý pokles podílu mládeže na páchané trestné činnosti lze spatřovat v poklesu podílu dětí a mladistvých v populaci a také v dekriminalizaci majetkových trestných činů, ke které došlo v roce 2002, kdy vešla v platnost novelizace ustanovení § 89 odst. 11 trestního zákona ohledně zvýšení výše škody nikoli nepatrné na 5 000 Kč.

3.2. Rozbor trestné činnosti páchané mladistvými v rámci působnosti Policie Žďár nad Sázavou

K přehledu páchané trestné činnosti v rámci uvedeného území, je v této kapitole vypracována tabulka s přehledem spáchaných trestných činů celkově s trestnými činy spáchaných pouze mladistvými.

Rok	Počet trestných činů mladistvých	Celkový počet spáchaných trestných činů	Podíl mladistvých na celkovém počtu trestných činů v procentech
2000	52	798	6,5
2001	55	786	6,9
2002	46	741	6,2
2003	47	738	6,3
2004	20	732	2,7
2005	62	714	8,6
2006	51	760	6,7
2007	55	742	7,4
2008	41	747	5,4
2009	66	673	9,8
2010	45	697	6,4

Kriminalita v rámci územní působnosti Obvodního oddělení Policie ČR Žďár nad Sázavou je tvořena zejména trestnými činy, které jsou páchany mladistvými recidivisty a jedinci, kteří jsou dočasně umístěni ve výchovném ústavu mládeže pro chlapce, který se ve Žďáře nad Sázavou nachází. Při pohledu do tabulky se spáchanými trestnými činy mladistvých a jejich podíl na celkové kriminalitě, tak je zde velmi patrný dynamický vývoj kriminality páchané mladistvými. Zejména v roce 2004 byl počet spáchaných trestných činů mladistvých citelně nízký. Analýzou příčin takto nízké kriminality bylo z dostupných dokumentů zjištěno, že v tomto roce došlo k určité

generační mezeře, kdy na jedné straně dřívější mladistvý pachatelé se dostaly do věkové kategorie dospělých a na druhé straně se do kategorie mladistvých nedostaly nové pachatelé.

Počet spáchaných trestných činů mladistvými je velmi závislý na faktu, jak jsou mladistvý pachatelé trestáni a následně umístováni do výkonu trestu odnětí svobody. To má vliv i na celkovou statistiku, protože jsou mimo společnost a nepáchají další trestnou činnost.

V rámci územní působnosti Obvodního oddělení Policie ČR Žďár nad Sázavou je skladba trestných činů taková, že nejvíce jsou zastoupeny majetkové trestné činy skládající se převážně z krádeží prostých, které jsou následované krádežemi vloupáním. Dále je častý výskyt poškozování cizí věci spojený se sprejertsvím. Pravidelně se v menší míře než předchozí případy na celkovém počtu spáchaných trestných činů podílí loupeže, porušování domovní svobody, neoprávněné držení platební karty, maření výkonu úředního rozhodnutí, výtržnictví. Nejmenší podíl, avšak pravidelný, mají na svědomí podpora a propagace hnutí potlačující lidská práva a svobody, neoprávněné držení a výroba psychotropních a omamných látek, pohlavní zneužívání a vydírání.

3.3. Legislativní úprava postupu při řešení odhalené kriminality mladistvých – z.č. 218/2003 Sb.

Legislativní úprava je zabezpečena zákonem č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy, o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů

.Předchozí právní úprava kriminality mladistvých pochází z roku 1931, konkrétně zákon č. 48/1931 Sb, fakticky platil až do přijetí výše uvedeného nového zákona. Původní zákon uplatňoval vysloveně odpovědnost absolutní, k jejímu uplatnění stačilo dosažení věku patnácti let. Současná úprava zavedla relativní trestní odpovědnost, což znamená, že trestní zodpovědnost je na místě ve chvíli, kdy je pachatel schopen rozlišit správné jednání od nesprávného, kdy dokáže pochopit následky svého jednání a je schopen nést za spáchaný čin odpovědnost. Nová právní úprava se tedy nezabývá pouze dosaženým věkem, ale i stupněm mravního a rozumového vývoje u daného jedince.

Současná právní úprava z roku 2003 stanovuje, že čin, který by byl za určitých

podmínek a okolností podle trestního zákona klasifikován jako trestný čin je v případě mladistvých označen jako provinění a u nezletilých se jedná o čin jinak trestný.

Zmiňovaný zákon odmítá vztažení termínu trestný čin na mladistvé a zdůvodňuje to tím, že tento termín není správným a přesným pojmenováním. V zákoně č 218/2003 Sb. se vychází z toho, že celá společnost je odpovědná za jednání mladistvého a nese určitou spoluvinu na jeho prohřešku. Z čehož vyplývá, že společnosti se nepodařilo vytvořit vhodné náhradní výchovné prostředí nebo chyběly vhodné a včasné zásahy do jeho narušeného rodinného prostředí. Proto se mladiství dopouští provinění, které však není následováno takovým odsouzením jako trestný čin (Zoubková 2002).

Jako vhodný prostředek za provinění je označeno opatření. Opatření sice zahrnuje obdobné prvky způsobující újmu pachateli, jako trest, ale jeho hlavní úloha spočívá v aktivním zacházení a působení na mladistvého, který se z pohledu svého věku jeví jako napravitelný, mentálně a sociálně nezralý jedinec. Opatření má tři základní formy:

- ochranné opatření
- výchovné opatření (výchovná omezení a výchovné povinnosti)
- trestní

Ochranná a výchovná opatření mohou být uložena i při upuštění od potrestání. Opatření vychází z koncepce tzv. monismu, kdy lze trestní, ochranné i výchovné opatření sjednotit v neutrální trestní sankci.

Ochranná opatření jsou zastoupena zejména ochrannou výchovou, dále pak zabezpečovací detence, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty. Jejich účelem je kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého a chránit společnost před pácháním provinění mladistvými.

Výchovná opatření jsou zastoupena rozhodnutím soudu nebo státního zástupce, tak aby mladistvý:

- nenavštěvoval určité akce, zařízení nebo jiné pro mladistvého nevhodné prostředí,
- nestýkal se s určitými osobami,
- nezdržoval se na určitém místě,
- nepřechovával předměty, které by mohly sloužit k páchání dalších provinění,

- nežíval návykové látky,
- neúčastnil se hazardních her, sázek a hraní na výherních hracích přístrojích,
- neměnil bez předchozího ohlášení probačnímu úředníkovi místo svého pobytu,
- neměnil bez předchozího oznámení probačnímu úředníkovi bezdůvodně svoje zaměstnání.

Výchovné omezení nesmí být mladistvému uloženo tak, aby narušilo jeho přípravu na budoucí povolání, především plnění povinností souvisejících se vzdělávacím programem školy, nebo výkon povolání či zaměstnání.

Mezi trestní opatření, které může za spáchané provinění uložit soud pro mládež mladistvému řadíme:

- obecně prospěšné práce
- peněžité opatření
- peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- zákaz činnosti
- vyhoštění
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněné odsouzení)
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem
- odnětí svobody nepodmíněné

Trestní opatření uložené podle tohoto zákona v návaznosti na trestní zákon musí vzhledem k okolnostem případu a osobě i poměrům mladistvého napomáhat k vytváření vhodných podmínek pro další vývoj mladistvého a výkonem trestního opatření nesmí být ponížena lidská důstojnost.

V rámci opatření jsou trestní sazby zkráceny na polovinu. Spodní hranice je maximálně rok a horní hranice je 5 let. Mladistvému může být uloženo i výjimečně trestní opatření, kdy jeho délka je ve výši 5 až 10 let.

Tak jako u dospělých pachatelů, lze i pro mladistvé provést vazební řízení. Zde je však tlak na to, aby bylo ukládáno v nejnútnejších případech kdy jiné řešení nepřichází v úvahu či již vše ostatní selhalo. Vazba v řízení ve věcech mladistvých nesmí trvat déle než dva měsíce, a jde-li o zvláště závažné provinění nesmí trvat déle než šest měsíců. Po uplynutí této doby může být vazba výjimečně prodloužena až o další dva měsíce a v řízení o zvláště závažném provinění až o dalších šest měsíců a to pouze

pokud nebylo možné pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů trestní stíhání v této lhůtě skončit a propuštěním mladistvého na svobodu hrozí, že bude zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního stíhání. K takovému prodloužení může dojít pouze jednou v přípravném řízení a jednou v řízení před soudem pro mládež.

3.4. Kriminalita mladistvých a její prevence

Charakteristika prevence kriminality

Prevence kriminality zahrnuje takové aktivity, které směřují ke snižování páchání trestných činů, k neutralizaci příčin a podmínek jejich vzniku. Prevence by měla usilovat o předcházení páchání trestné činnosti a její snaha by měla vyústit ve stav, kdy nebude docházet v budoucnu k trestné činnosti. Aby prevence byla maximálně účinná, tak je třeba, aby se na ní podílelo maximum možných institucí, které mají jak působnost místní, tak instituce s celorepublikovou působností. Mezi všemi institucemi je třeba vzájemné koordinace, aby jejich působení bylo maximálně efektivní.

Prevenci kriminality je možno chápat jako jednání, které je vyvíjeno vzájemně se koordinujícími subjekty jak ze státní sféry, tak i mimostátní sféry, kterým vzniklá opatření mají ve výsledku znamenat zmenšení rozsahu a závažnosti kriminality.

Prevence kriminality má jako celek i svoji vnitřní strukturu, která se dělí podle cíleného objektu na primární, sekundární a terciární a podle působení na sociální, situační a viktimologickou.

Objekty prevence kriminality jsou kriminogenní faktory jako např. sociální prostředí, příčiny a podmínky kriminality, potenciální pachatele nebo skutečné pachatele trestného činu nebo potenciální či skuteční oběti trestného činu

Dělení prevence podle objektu, na který je zaměřena

Primární prevence je zaměřena na vzdělávací, volnočasové a poradenské aktivity, které jsou cílené na širokou veřejnost. Zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování zejména dětí a mládeže. Je necíleně orientována na celou společnost, její instituce a občany. Vede k vhodné socializaci jedinců a k pozitivnímu rozvoji společnosti jako celku.

Sekundární prevence je zaměřena na jedince a skupiny osob, které jsou vyhodnoceny jako rizikové. U nich je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli

nebo oběťmi trestné činnosti. Jedná se zejména o specializovanou sociální péči v oblasti sociálně patologických jevů jako je alkoholová či drogová závislost, záškoláctví, vandalismus, gamblerství. atd. Sekundární prevence je chápána jako přímá strategie orientovaná na jedince a skupiny kriminálně rizikové, ať již jako na potencionální pachatele nebo oběti. Zaměřuje se také na ochranu materiálních hodnot, které jsou častěji objektem zájmu delikventů.

Terciární prevence se zabývá nápravou, resocializací, osob, které jsou již kriminálně narušené. Do oblasti působnosti terciární prevence spadají rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství či pomoc při získávání bydlení. Cílem terciární prevence je udržet výsledky, které byly dosaženy v předchozích intervencích a rekonstrukci nefunkčního sociálního prostředí (MVCR-11).

Dělení prevence podle obsahu

Sociální prevence kriminality – Sociální prevence představuje aktivity ovlivňující proces socializace, sociální integrace a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchání trestné činnosti. Je orientována na osobu pachatele a na modifikaci příčin kriminality. K tomu lze užít nejrůznější opatření, která jsou součástí sociální politiky. Pod těmito opatřeními je možné si představit opatření směřující na rodinu, vzdělávání, výchovu nebo opatření zdravotní. Speciální zaměření je však na proces socializace a sociální integrace. Nejvýznamnějším prostředkem sociální prevence je výchova dětí v rodinách a výchova dětí ve školách. Do sociální prevence spadá romská problematika i prevence závislostí i výše trestu. Sociální prevence se dělí na:

- *Primární*, která se zabývá výchovou, vzděláním, osvětou a poradenstvím pozitivně ovlivňují a optimalizují životní podmínky mládeže, zabývá se problematikou vzdělávání romské mládeže a protidrogovou prevencí.
- *Sekundární*, která se zabývá odhalením možných pachatelů s následným provedením intervence dřív, než dojde ke spáchání trestného činu a věnuje pozornost drogovým závislostem, záškoláctví, gamblerství, tj. sociálně patologickým jevům.
- *Terciární* je zaměřena na ukládání a výkon trestů, ochranných opatření, zavádí

sociální práci do trestní justice, zabývá se informační, organizační, poradenskou a sociální činností s motivovanými jednotlivci k jejich společenské rehabilitaci (Zoubková, Moulisová 2004).

Situační prevence kriminality se zabývá přímo páchanou kriminalitou, která je chápána jako produkt motivace a příležitosti. Základem situační prevence je předpoklad, že ke spáchání určitého trestného činu byl pachatel ovlivněn na základě podmínek určité situace. Staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitém místě a za určitých okolností. Základem této prevence je snaha o zvýšení rizika a o zvýšení samotné námahy, které jsou spojené se spácháním daného typu trestného činu. Snaží také o snížení užitku, který by mělo přinést spáchání určitého trestného činu. Nejefektivněji působí při prevenci majetkových trestných činů jako jsou krádeže vloupáním, krádeže motorových vozidel a s tímto spojené neoprávněné užívání cizí věci jako i krádeže věcí z motorových vozidel, poškozování cizí věci, rabování, podvody a zpronevěry atd.). Situační prevence se jako sociální dělí na:

- *Primární*, která řeší bezpečnost situací celého státu, kdy k tomuto využívá informačních, organizačních, ekonomických a technických prostředků.
- *Sekundární* sleduje bezpečnostní situaci na kriminálně rizikových místech a komunitách, při mimořádných situacích se jedná o různé uzávěry postižených míst. Sekundární prevence se uskutečňuje různými prostředky jako jsou klasické prostředky v podobě mříží, bezpečnostních dveří, fólií, skel a obdobná bezpečnostní opatření formou mechanické překážky, pak jsou to technické prostředky zastoupené alarmy, signalizace, kamerové systémy a další obdobné prostředky, pak je to preventivní fyzické působení, které je zastoupeno přítomností Policie ČR, obecní a městská policie, bezpečnostní služby a Armáda ČR a preventivní působení režimové, což je administrativně organizační působení.
- *Terciární* se orientuje na zlepšení bezpečnostní situace v konkrétních místech a v konkrétních komunitách postižených vysokou kriminalitou určitého druhu (Zoubková, Moulisová 2004).

Prevence viktinnosti a pomoc obětem trestného činu pod tímto pojmem nalezneme systém komplexních opatření zaměřených na bezpečné chování, vše je zde orientováno na kriminogenní situace a na psychickou připravenost ohrožených osob, čehož lze dosáhnout prostřednictvím poradenství v oblasti zdravotní, psychologické, právní a technické, s využitím metod sociální a situační prevence na primární, sekundární a terciární úrovni. Prevence viktinnosti se také dále dělí na:

- *Primární*, která se zabývá zvyšováním odpovědnosti lidí za vlastní jednání a informováním mládeže o možnostech zajišťování vlastní bezpečnosti
- *Sekundární*, která se stará o poskytování informací a školení sociálních skupin a jednotlivců, kteří jsou v ohrožení viktinností.
- *Terciární* část prevence viktinnosti se zabývá rehabilitací obětí, bráněním opakované viktinnosti občanů jejich školením a zajišťováním právní ochrany osob, které na kriminalitu vůči dětem upozorní nebo ji překazí (Zoubková, Moulisová 2004).

Informování občanů zahrnuje projekty, které jsou zaměřené na zprostředkované informování občanů o možném ohrožení různými formami trestné činnosti a o možnostech a způsobech ochrany před ní. Jedná se o soubor informací o stavu, vývoji a typech kriminality v určitých lokalitách a o rizikových způsobech chování. V rámci šíření informovanosti je vysvětlován smysl a výhody zabezpečování majetku, technického řešení zabezpečování majetku a pojištění. Dále také možnosti spolupráce v komunitě a spolupráce s policií. Jsou doporučeny modely bezpečného chování, včetně informací o zařízeních poskytujících právní, psychologickou, lékařskou a případně i materiální pomoc obětem trestné činnosti.

Cílem projektů je zvyšování informovanosti obyvatel a motivace k aktivnímu přístupu pro zajišťování vlastní bezpečnosti a ochraně majetku.

Organizace a systém prevence kriminality v České republice

Při pohledu na organizaci a systém prevence kriminality je třeba vzít v úvahu historii. V době před rokem 1989 byla prevence kriminality na úrovni tehdejšího Československa zaváděna centrálně ve státních a ostatních institucích zabývajících se prevencí kriminality. Jako v té době ve všem měly i v rámci prevence výsadní postavení orgány KSČ, které určovaly způsoby boje s kriminalitou. Samotné preventivní aktivity

ležely na bedrech Okresních správ VB a okresních Národních výborů. I přes určité snahy zlepšit tento systém, byla tehdejší prevence spíše formální.

Po roce 1989, se tento systém prevence zcela zhroutil v důsledku absence jakékoliv právní normy, která by se touto problematikou zabývala. Posun v této oblasti nastal v roce 1991 přijetím dokumentu Právo občanů na bezpečnost v právním státě. Dokument obsahoval požadavek, aby byly ustanoveny Výbory pro prevenci kriminality jak na úrovni centrální tak na úrovni místní a aby se tyto výbory zabývaly preventivními programy.

Po tomto aktu byly postupně vymezeny základní cíle prevence, kdy se v první řadě jednalo o snižování závažnosti a množství trestné činnosti a poté o zvýšení pocitu bezpečí u občanů (Zoubková 2004).

V roce 1994 vznikl Republikový výbor pro prevenci kriminality. V tomto výboru jsou zastoupeny:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo obrany
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo spravedlnosti
- Ministerstvo financí
- Ministerstvo pro místní rozvoj
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Rada vlády ČR pro koordinaci protidrogové politiky
- Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity

Náplní činnosti výboru je vytváření plánu preventivní politiky státu, tj. vlády ČR jak na mezirezortní úrovni, tak i na rezortní a místní úrovni.

Prevence kriminality v České republice je rozdělena na tři stupně:

- V prvním stupni je organizována mezirezortně. Mezirezortní spolupráce spočívá v tvorbě preventivní politiky vlády a koordinuje preventivní činnosti v rámci jednotlivých resortů, které jsou členy Republikového výboru pro prevenci kriminality.
- Ve druhém stupni rezortně, kdy prevence vychází z věcné příslušnosti daného

ministerstva, které v rámci této příslušnosti tvoří preventivní programy a potřebnou legislativu.

- Ve třetím stupni na místní úrovni jsou zapojeny orgány veřejné správy, policie, nevládní organizace a další instituce působící v obcích a městech.

Samotná prevence kriminality v České republice je založena na pěti pilířích. První pilíř je tvořen prevencí organizovanou jednotlivými ministerstvy. Druhý pilíř je realizován aktivitami samosprávných celků, tj. orgány měst a obcí, které se starají jak o prostředky k těmto aktivitám tak i o směřování prevence. Třetí pilíř je tvořen programy nevládních a charitativních organizací. Čtvrtý pilíř spočívá v činnosti Policie ČR, jejíž preventivní aktivity jsou prováděny zejména preventivně informačními skupinami, ale i samotnými policisty v přímém výkonu (dle ustanovení nově zaváděného stylu práce pod názvem Community policing). Pátým pilířem je činnost podnikatelských subjektů, které se zaměřují zejména na situační prevenci.

Z těchto pěti uvedených pilířů je základním program prevence kriminality na místní úrovni, kde se tyto preventivní programy staly složkou bezpečnostní politiky měst. Městská prevence je tvořena zejména opatřeními v rámci situační prevence, kdy díky nim dochází k ustálení trestné činnosti v problémových lokalitách, kde je jsou opatření především uplatňována.

Prevence kriminality mládeže

Nedílnou součástí prevence je prevence kriminality mládeže. Jsou to opatření, která jsou směřována k cílové skupině mladistvých. Na této prevenci se podílí celá řada institucí - jedná se především o preventivní projekty na centrální úrovni ministerstev, svoji roli zastávají obce, zájmová sdružení občanů, nadace a další. Za nejdůležitější prvek v předcházení nežádoucího chování mládeže se však stále považuje vliv rodiny a školy. Prevence kriminality je proces, který je nutné nezanedbat, neodkládat a začít s ním od nejútlejšího věku dítěte.

Preventivní řešení kriminality mládeže je prováděno různými způsoby s použitím různých přístupů. Využívají se jak přímé strategie, tak strategie nepřímé a různá legislativní opatření, kdy však všechny tyto přístupy musí fungovat v jednotě. Při jejich využívání je třeba respektovat základní práva dětí a právo na soukromí jejich

rodiny. Práva dítěte je nutné dodržovat ve všech preventivních činnostech, při vyhledávání ohrožených dětí, i při práci se samotnými dětmi, které se protiprávního jednání dopustily. Při provádění prevence musíme postupovat v souladu s platnými řády, zákony a ústavou. Na nežádoucí chování dětí by měly upozorňovat školy (záškoláctví, krádeže, pokusy s návykovými látkami apod.), které by měly o problémech komunikovat zejména s rodiči a po zvážení účinnosti opatření ze strany rodičů upozornit i orgány sociálně právní ochrany dětí a další zainteresované orgány. V případě oznámení od fyzické osoby jsou orgány přijímající oznámení povinny chránit identitu oznamovatele a to zejména před rodiči (Zoubková 2002).

Na prevenci kriminality mladistvých se účastní celá řada různých orgánů a jejich působení je třeba vzájemně koordinovat. Bez koordinace může docházet k dublování a překrývání některých aktivit v rámci preventivního působení a může také docházet k jeho úplné absenci v určité oblasti. Tíha prevence kriminality mládeže spočívá jak na státu (centrální úrovni), tak i na orgánech místních samospráv. V celkové úspěšnosti prevence kriminality mládeže je důležitá jasná vládní politika, která je vyhraněná v přehledný systém.

Z hlediska financování jsou dotace ze státního rozpočtu na oblast prevence kriminality poskytovány prostřednictvím Ministerstva vnitra již od roku 1996. V posledních šesti letech v ustáleném objemu přibližně 80 miliónů korun ročně. V současné době je dotační systém realizován na základě dokumentu „Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011“ schválené usnesením vlády České republiky ze dne 15. října 2007 č. 1150. Dotace jsou účelově vázány na výdaje spojené s realizací preventivních programů městské, krajské i republikové úrovně dle priorit stanovených ve Strategii.

Projekty jsou zaměřovány na :

- snižování majetkové a násilné kriminality
- eliminaci kriminálně rizikových sociálně patologických jevů
- omezování příležitostí k páčání trestné činnosti, na zvyšování rizika dopadení pro pachatele
- informování občanů o legálních možnostech ochrany před trestnou činností.

Jedním z hlavních cílů Strategie je posilování odpovědnosti a kompetencí krajů při provádění preventivní politiky. Proto o zařazení obcí a přidělení dotace v rámci

krajského programu rozhodují kraje samostatně. Přidělení dotací předkládaným projektům v rámci městské úrovně schvaluje meziresortní poradní orgán ministra vnitra - Republikový výbor pro prevenci kriminality. Pro rok 2010 bylo navrženo na schválení k podpory 113 projektů ze 40 měst v celkové výši 22mil. Kč (MVCR-13).

Na závěr pojednání o prevenci je třeba připomenout důležitý prvek v celkové prevenci kriminality mladistvých a to čerstvě zavedený „Systém včasné intervence“ (dále SVI). Systém včasné intervence je způsob práce a komunikace v oblasti sociálněprávní ochrany dětí a mládeže a prevence kriminality, jehož prostřednictvím vykonávají sociální, zdravotní, justiční a školské orgány, Policie ČR, městská policie a nestátní organizace systematickou a nepřetržitou práci s kriminálně rizikovými dětmi a jejich rodinami.

SVI zahrnuje brzký zásah při predelikventním a delikventním jednání, včasnou pomoc dětem opakovaně se dostávajícím do sítě orgánů činných v trestním řízení a jejich rodinám. Dále se snaží o efektivní řešení konfliktních situací způsobených delikventním jednáním, prevenci páčání další trestné činnosti, odklon dětí a mladistvých od kriminální kariéry a o satisfakci oběti.

4. Používané metody prevence kriminality mladistvých v rámci působnosti Obvodního oddělení PČR Žďár nad Sázavou

4.1. Metodologická východiska průzkumu používání preventivních metod

V závěrečné části práce jsem se zaměřil na zjištění skutečného stavu v praxi. Mým cílem bylo najít odpovědi na otázky, jaké jsou příčiny kriminality mladistvých v rámci územní působnosti Policie ČR Žďár nad Sázavou, jaké jsou používané preventivní metody a postupy a jestli existují možnosti zefektivnění a zlepšení prevence kriminality mladistvých v uvedeném území.

Pro sběr informací jsem zvolil kvalitativní výzkum, techniku řízený rozhovor. K tomuto účelu jsem sestavil dva formuláře se třinácti, respektive čtrnácti otázkami, jež byly respondentům při řízeném rozhovoru předloženy (viz. přílohy č.1 a č.2). Dvě různé sady otázek byly použity, z důvodu odlišností v náplni práce respondentů.

Při výzkumu byly využity otázky otevřené. Rozhovory jsem provedl na pracovišti jednotlivých dotazovaných osob, po předchozí domluvě, bez přítomnosti třetích osob. V zájmu lepšího průběhu a přesnějšího záznamu byly nahrávány na diktafon o čemž jsem vždy předem dotazované informoval. Po provedení všech rozhovorů jsem provedl následné vyhodnocení.

Celkem bylo provedeno devět řízených rozhovorů. Respondenti byli vybráni na základě jejich zainteresovanosti do problematiky. Respondenty jsem před začátkem rozhovorů rozdělil do dvou skupin. V první jsem soustředil zástupce státních institucí, mezi jejichž hlavní úkoly patří prevence kriminality, zjišťování příčin a její řešení. Mezi tyto instituce patří Policie ČR, Městská policie a město Žďár nad Sázavou. Druhou skupinu tvoří metodici prevence ze středních škol ve Žďáře nad Sázavou. Metodiky prevence jsem zvolil z několika důvodů. Především pro jejich znalosti a specializaci v problematice kriminality mladistvých, každodenní styk s mladistvými, se kterými mají jiný (lepší) vztah než zástupci institucí v první skupině respondentů.

Za Policii České republiky se vyjádřila npor. Mgr. Jana Martincová, která je zástupkyní Preventivně informační skupiny Policie ČR pro Žďár nad Sázavou. Za Městskou policii Žďár nad Sázavou byl rozhovor veden s Dagmar Pálkovou, která je preventistkou kriminality pro MP ZR. Za Městský úřad Žďár nad Sázavou jsem hovořil

s koordinátorkou prevence kriminality města Žďár nad Sázavou Mgr. Petrou Štohanzlovou z OSPOD. Těmto uvedeným respondentům bylo položeno třináct otázek (viz příloha č. 2).

Druhá část rozhovorů byla vedena s metodiky prevence na žďárských středních školách jakožto dalším subjektu účastnícím se na prevenci kriminality. Za Střední školu průmyslovou jsem hovořil s Mgr. Renatou Fořtovou, za Gymnázium Žďár nad Sázavou s preventistkou pro vyšší gymnázium Mgr. Vladimírou Veselou, na Střední škole technické s Bc. Libuší Zítkovou, na Střední škole ekonomiky a cestovního ruchu s Mgr. Janou Roseckou, na Střední škole gastronomické A. Kolpinga a Biskupském Gymnáziu s Mgr. Janou Fajmonovou. Těm jsem položil čtrnáct otázek (viz příloha č.1)

4.2. Analýza výsledků průzkumu

Po provedení rozhovorů jsem analyzoval záznamy z diktafonu a své poznámky. Výsledky zjištěné analýzou jsem rozdělil do tří samostatných oblastí – příčiny, způsoby prevence a možnosti zlepšení prevence kriminality mladistvých na Žďársku. Přestože otázky byly formulovány pro každou skupinu jinak, následné odpovědi ukázaly velkou provázanost činností státních institucí a metodiků prevence na středních školách. Což také pravděpodobně vedlo ke shodě ve většině odpovědí na položené otázky.

Zjištěné příčiny kriminality v územní působnosti Policie Žďár nad Sázavou

V odpovědích na otázky týkajících se příčin se obě skupiny respondentů shodli v tom, že příčiny kriminality mladistvých v rámci územní působnosti Obvodního oddělení Policie ČR jsou zejména ve špatné rodinné výchově. Mladiství pachatelé jsou zde buď z rodin plně nefunkčních, špatně fungujících s hrubými chybami ve výchově nebo z rodin s nízkým sociálním statutem.

V poslední době však narůstá počet spáchaných trestných činů v důsledku závislosti na návykových látkách (drogách), po požití alkoholu nebo v důsledku závislosti mladistvého na výherních automatech. Další příčinou, která je na vzestupu je vliv vrstevnických skupin, do kterých mladistvý patří.

Navíc z informací ze strany Policie ČR a MP ZR vyplývá, že trestná činnost v rámci Žďáru nad Sázavou se v poslední době stává záležitostí několika rodin. V těchto rodinách je kriminalita hluboce zakořeněna jako něco normálního, součást jejich života.

Prováděná prevence v územní působnosti Policie Žďár nad Sázavou

Ze strany Policie ČR se v rámci Žďáru nad Sázavou jedná především o sociální prevenci primární, která je prováděna prostřednictvím receptivních metod (besedy, rozhovory a promítání instruktážních filmů). Heuristická metoda je Policií ČR užívána zejména při různých přednáškách na středních školách týkajících se požívání alkoholu a drog. Jsou také užívány situační a inscenační metody, dále jsou organizována setkání s jedinci HIV pozitivními nebo vězni umístěnými ve věznicích jakožto odstrašujících příkladů pro mladistvé.

Jana Martincová přímo uvádí: “Prevence kriminality mladistvých není strany Policie ČR moc neřešena a to platí celorepublikově. Pro mladistvé se připravují zejména přednášky a besedy na středních školách kam dochází a upřímně řečeno, problémový žáci moc do školy nedochází a každé takové iniciativě se vyhýbají nebo ji neberou vážně. Je to hodně o práci s jejich rodiči, ale na to není v jednom člověku na celý okres moc času a hlavně ani prostředků.“

Z odpovědí dále vyplynulo, že Policie ČR se zabývá i situační prevencí sekundární, která je především z personálních důvodů prováděna ve spolupráci s Městskou policií Žďár nad Sázavou. Tento typ prevence spočívá v kontrolách restauračních zařízení, se zaměřením na podávání alkoholu mladistvým, jejich přítomnost a hraní na výherních automatech. Součástí tohoto typu prevence je také častější výskyt policistů ve vytipovaných lokalitách se zvýšenou kriminalitou.

Policie ČR se věnuje i sociální prevenci sekundární, která je založena na spolupráci s neziskovými organizacemi, školami a specialisty Pedagogicko psychologické poradny. Oddělení Policie ČR Žďár nad Sázavou dále využívá nového přístupu k policejní práci pod názvem Community policing a spolupracuje s ostatními subjekty podílejícími se na prevenci kriminality prostřednictvím Systému včasné intervence.

Prevence prováděná Městskou policií Žďár nad Sázavou je, jak již bylo zmíněno, úzce spjata s preventivními aktivitami Policie ČR. Spolupráce je praktikována zejména v situační prevenci, kdy Městská policie provozuje a spravuje městský kamerový systém a na základě konzultací se státní policií jsou umístovány kamery systému do rizikových míst.

Městská policie se dále věnuje sociální prevenci obdobně jako Policie ČR, kdy

se jedná opět o přednášky a besedy. Poslední významnou akcí byla v měsíci únoru beseda žáků středních škol s vězenkyněmi z věznice ve Světlé nad Sázavou.

K samostatnému preventivnímu působení Městské policie Dagmar Pálková uvádí: “Podařilo se nám velmi snížit trestnou činnost sprejerství, což potvrzují i veškeré dostupné statistiky tím, že jsme vytypovali několik lokalit v majetku města, v současné době se jedná o čtyři lokality v okrajových částech městského centra, kde došlo k povolení sprejerům vykonávat tuto činnost. Ti se zde mohli realizovat či přímo „vybouřit“ a již své díla nesprejovali na jiné budovy v centru města.“

Městský úřad Žďár nad Sázavou je třetím důležitým subjektem provádějícím prevenci kriminality. Faktické preventivní působení je prováděno prostřednictvím Městské policie, která vystupuje jako jeho výkonný orgán v oblasti prevence. Městský úřad, prostřednictvím koordinátory Štohanzlové dále organizuje činnost Městské policie, Policie ČR, školních metodiků prevence a neziskových organizací tak, aby nedocházelo k dublování některých činností a naopak, aby nedošlo k opomenutí jiných oblastí v rámci prevence kriminality na území města Žďáru nad Sázavou.

Kromě Městské policie je v prevenci kriminality MěÚ ZR důležitým prvkem Oddělení sociálně právní ochrany dětí (dále OSPOD). OSPOD se zabývá zejména sociální prevencí terciární, která spočívá ve výchovných pohovorech s mladistvými, kteří se dopustili nebo dopouští sociálně patologického jednání, v našem případě provinění. Při pohovoru je mladistvý a jeho rodiče upozorněni na možné trestně právní důsledky jeho jednání. V případě, že se problémové chování mladistvého nezlepší, může dojít k uložení výchovného opatření. V krajních případech dochází k uložení ústavní výchovy, kde OSPOD provádí kontrolu mladistvého v zařízení, kde je umístěn.

OSPOD se v menší míře zabývá i sociální prevencí primární, která je prováděna v podobě přednášek na středních školách a účastí na kontrolách požívání alkoholu, tabákových výrobků a hraní na výherních automatech mladistvými.

Na městském úřadě mi bylo také sděleno, že prevence kriminality je prováděna také neziskovými organizacemi. Na území města Žďár nad Sázavou působí Centrum prevence Ponorka, které je zřízeno Diecézní oblastní charitou Brno. Stěžejní práce spočívá v sociální prevenci primární, která je realizována prostřednictvím interaktivních programů primární prevence, adaptačními kurzy, poradenskou činností pro děti a mládež a konzultacemi na školách.

Prevence kriminality v působnosti středních škol je organizována zejména ve spolupráci s Policií ČR a Městskou policií Žďár nad Sázavou. Jedná se zejména o přednášky, besedy (spolupráce s protidrogovými centry, městskou policií ad.), účast studentů na koncertech, výstavách a setkáních např. s HIV pozitivními jedinci jako odstrašujícími příklady.

K provádění prevence na středních školách se vyjádřila metodička Renata Fořtová: “Na každý školní rok máme vypracovaný plán výchovného poradenství a v něm je naplánována řada aktivit spojených s programy prevence kriminality a které se snažíme dodržet. Například velmi přínosnou a poučnou akcí byla akce pořádána Městskou policií ve Žďáře nad Sázavou letos v zimě – „I za zdí je život...“ – setkání s vězeňkyněmi ze Světlé nad Sázavou“.

Ze získaných odpovědí od všech respondentů je jasně patrné, že prevence kriminality mladistvých je v rámci Žďáru nad Sázavou prováděna v úzké spolupráci všech dotazovaných subjektů – tedy Policie ČR, Městské policie ZR, Městského úřadu, který je koordinátorem spolupráce, a středními školami ve Žďáře nad Sázavou.

Dále panovala shoda v odpovědích metodiků prevence na středních školách. Jak v oblasti příčin, tak i v oblastech provádění prevence a možnostech zlepšení prevence, což popisují v následující části.

Možnosti zlepšení provádění prevence v územní působnosti Policie Žďár nad Sázavou

V rámci daného území byla prevence kriminality všemi dotazovanými respondenty hodnocena jako dobrá. U většiny mladistvých je účinná prováděná primární prevence (např. besedy, přednášky). U některých prvopachatelů, u kterých se jedná o jednorázový akt, je podle průzkumu účinná následná terciární prevence (např. pohovory s mladistvými pachateli) a s tímto mladistvým již nejsou problémy. Pak je zde ovšem skupina mladistvých recidivistů, kteří, jak uvádí Petra Štohanzlová z MěU, jsou vůči jakékoliv prevenci a intervenci imunní, vůbec nespolupracují ani mladiství, ani jejich rodiny. Do této skupiny patří i mladiství s nařízenou ochranou nebo ústavní výchovou.

Dále Štohanzlová uvádí, že možností zlepšení prevence v rámci uvedené oblasti by mohlo být nastavení komplexního systému spolupráce více subjektů s jedincem,

s jeho rodinou a větší zapojení rodiny do prevence. Ke zlepšení prevence by přispělo urychlení uložení trestu za spáchaný trestný čin (provinění), protože v současné době mezi spácháním, objasněním a potrestáním uběhne mnohdy i více než několik měsíců. Tresty nenásledují bezprostředně po činu.

Ke zlepšení prevence na straně středních škol Vladimíra Veselá připomněla: “Časové možnosti školy na tyto akce jsou omezené, ale každá škola by měla naplňovat alespoň minimální preventivní program v podobě rozmanitých akcí a také si najít čas na problémové studenty“.

Dalším zlepšením by určitě bylo větší zaměření terciární prevence na mladistvé s nařízenou ústavní a ochranou výchovou, kteří se často dopouštějí útěků a na tyto jedince je obtížné jakkoliv působit. Jinak respondenti všeobecně uváděli, že k větší účinnosti prevence by určitě přispěla intenzivnější spolupráce jednotlivých subjektů, rodičů se školou a více finančních prostředků na projekty prevence kriminality mladistvých.

Závěr

Kriminalita mládeže se stala jedním z nejzávažnějších problémů moderní společnosti. Proto je třeba tomuto problému věnovat dostatečnou pozornost. Je třeba uvědomit si všechny příčiny, které kriminalitu mladistvých způsobují, snažit se je pochopit a najít nejlepší cestu jak jim čelit. Zároveň je nutné volit nejlepší postupy prevence. Právě prevence je neúčinnější zbraň jak kriminalitě mladistvých a celkově kriminalitě čelit. Je třeba se snažit zlepšovat preventivní přístupy a nespokojit se s tím, co již funguje. Protože je dávno známá věc, že je lepší kriminalitě předcházet než řešit napáchané škody.

V úvodní teoretické části práce jsme zjistili, že na vznik problémového chování mládeže působí celá řada aspektů a to jak fyzických, duševních, tak celospolečenských (rodina, škola, vrstevníci, média).

Nejdůležitějším prvkem v předcházení kriminalitě by měla být rodina. Měla by jedince vychovávat ke správným hodnotám, postojům a názorům. Rodina musí nabízet dítěti účelné a kvalitní využití volného času. Rodiče by se měli zajímat o to, jak a s kým tráví jejich děti svůj volný čas a sami se věnovat svým dětem. Rodiče musí hledat svým dětem vhodné volnočasové aktivity, jako jsou například sport, kultura, cestování apod. Na práci rodiny by pak měla navazovat škola a zájmová sdružení soustřeďující děti a mladistvé. Je možné říci, že škola se mladému jedinci stává druhým domovem po značnou část života. Proto by mezi těmito měla fungovat ta nejlepší spolupráce a vzájemná důvěra.

Pokud již však dojde k selhání rodiny, školy a institucí majících vliv na výchovu mladistvého, tak na řadu přichází odsouzení jeho činu. V tomto směru se podařilo dostat o krok dál, když v roce 2003 byl přijat nový zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže přinesl do našeho právního řádu systém sankcí vůči závadnému chování mládeže a díky nim je možné účelně a efektivně delikventní chování mladistvých kontrolovat, předcházet mu a přiměřeně jej postihovat.

Ve druhé – praktické části jsem vedl rozhovory s různými institucemi ve Žďáře nad Sázavou, jejichž práce úzce souvisí jak s prevencí kriminality mládeže, tak s kriminalitou mládeže samotnou. Mezi tyto instituce jsem zařadil Policii ČR, Městskou policii, Městský úřad a střední školy.

Provedením rozhovorů s povolanými osobami bylo zjištěno, že v dané oblasti je prováděna zejména sociální prevence na primární úrovni, která je vcelku účinná. Dále je pak prostřednictvím Městského úřadu Žďár nad Sázavou a jeho součástí OSPOD prováděna terciární prevence, která také plní svoji funkci, ale pouze pokud se do řešení problému chce zapojit i rodina mladistvého.

V provádění prevence v daném území jsem zjistil určité možnosti zlepšení, jako například zlepšení přístupu rodin k prevenci, k páchání trestných činů jejími členy a zrychlení soudního projednávání trestných činů. Dále je třeba zintenzivnit spolupráci jednotlivých subjektů prevence a více finančních prostředků.

Práce mi pomohla k celkově lepší orientaci v problematice kriminality mladistvých, k obohacení vědomostí, které jsem již měl a k úpravě náhledu na mladistvé pachatele. Měla by být nápomocna těm, kteří se chtějí hlouběji zabývat prevencí kriminality mladistvých ve Žďáře nad Sázavou.

Resumé

Bakalářská práce „Kriminalita mladistvých, její příčiny a možnosti prevence“ pojednává o problematice kriminality mladistvých v současné době v naší společnosti.

Jejím cílem bylo nejprve v teoretické části objasnit příčiny a rizikové faktory vzniku kriminality mladistvých a to především působením vlivů rodiny, školy, vrstevníků, okolí, party, médií a vrozených dispozic.

Dále nám měla ukázat současný přístup k mládeži v trestním řízení vedeném policií, které se odehrává podle z. č. 218/2003 Sb. ve spolupráci s dalšími orgány a institucemi.

V praktické části práce bylo cílem zjistit příčiny kriminality, způsoby jakými je prováděna prevence v rámci územní působnosti Policie Žďár nad Sázavou a poukázat na možnosti zlepšení této prováděné prevence.

Anotace

Bakalářská práce „Kriminalita mladistvých, její příčiny a možnosti prevence“ je zaměřena na problematiku kriminality osob ve věku 15-18let, tj. mladistvých. Cílem práce je zjistit a poukázat na příčiny vzniku kriminálního chování mladistvých. Dále práce obsahuje rozbor páchané trestné činnosti zaměřený na nejčastější druhy trestné činnosti páchané mladistvými jak v celé ČR, tak i v územní působnosti Policie Žďár nad Sázavou. Závěrečná část práce uvádí výsledky výzkumu zkoumajícího prevenci kriminality mladistvých, její úspěšnost a možnosti jejího zlepšení v územní působnosti Policie Žďár nad Sázavou.

Annotation

The bachelor work „Juvenile delinquency, its causes and the possibilities for its prevention“ is focused on the problem of crimes committed by people at the age of 15 - 18. The aim of the work is to find and point out the causes of criminal behaviour of the juvenile delinquents. Next the work contains analysis of criminal activities concentrated on the most frequent types of these activities committed by the juvenile delinquents in the Czech Republic as well as within the territorial scope of the police Zdar nad Sazavou. The final part of the work includes results of a survey examining prevention of juvenile delinquency itself, its success and possibilities for its improvement within the territorial scope of the police Zdar nad Sazavou.

Seznam použité literatury

Knihy

1. CHMELÍK, J., Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži. 2. upravené a rozšířené vydání. Praha: Policie ČR, Úřad vyšetřování pro ČR. MV ČR - odbor personální práce a vzdělávání, 1998
2. HELUS, Z. Dítě v osobnostním pojetí. Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-888-0
3. KRAUS, B., HRONCOVÁ, J.. Sociální patologie. 1. vyd. Hradec Králové : Gaudeámus, 2007, ISBN 978-80-7041-896-3.
4. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. Mládež a delikvence, Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-771-X
5. NAKONEČNÝ, M., Základy psychologie, Praha : Academica, 2002. ISBN 80-200-0689-3.
6. ZAPLETAL, J., NOVOTNÝ, O., Kriminologie, Wolters Kluwer ČR : 2008, ISBN 978-80-7357-377-5
7. ZOUBKOVÁ, I., Kontrola kriminality mládeže, 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova, 2002, ISBN-80-86473-08-2
8. ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M., Kriminologie a prevence kriminality, Praha: Armex, 2004, ISBN 80-86795-05-5

Zákony:

1. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže.

Elektronické zdroje:

1. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY Volný čas a prevence u dětí a mládeže. Praha 28.6.2002
<<http://www.msmt.cz/socialni-programy/volny-cas-a-prevence-u-deti-a-mladeze>>
2. MINISTERSTVO VNITRA, Bezpečnost a prevence, Prevence kriminality:
< <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm> >
3. MINISTERSTVO VNITRA, Bezpečnost a prevence, Prevence kriminality:
< <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/ksp/typy-projektu.pdf> >

4. MINISTERSTVO VNITRA, Odbor prevence,
<<http://www.mvcr.cz/clanek/seznamte-se-odbor-prevence-kriminality-460981.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>>

Seznam příloh:

1. Otázky pro metodiky sociálně patologických jevů a výchovné poradce na středních školách ve Žďáře nad Sázavou
2. Otázky pro Policii ČR, Městskou policii Žďár nad Sázavou, Městský úřad Žďár nad Sázavou

Příloha č.1

Otázky pro metodiky sociálně patologických jevů a výchovné poradce na středních školách ve Žďáře nad Sázavou

1. Jak dlouho se zabýváte problematikou prevence kriminality na současné střední škole?
2. Jak hodnotíte vývoj kriminality za dobu Vaší působnosti na škole v rámci této problematiky?
3. Jak hodnotíte prevenci kriminality mladistvých prováděnou v rámci města Žďáru nad Sázavou a celé České republiky?
4. Jsou Vám známy nějaké projevy kriminálního chování u žáků, kteří navštěvují Vaši školu?
5. Jsou nějaké projevy kriminality přímo na Vaší škole?
6. Jaké jsou dle Vašich zkušeností nejčastější příčiny kriminality u mladistvých v rámci celé České republiky?
7. Pokud existuje kriminalita žáků na Vaší škole, jaké jsou její příčiny?
8. Jaké jsou základní formy prevence kriminality mladistvých v České republice?
9. Jaké jsou formy prevence prováděné na Vaší škole vůči Vaším žákům?
10. Jak se daří užitými formami prevence působit na cílenou skupinu mladistvých?
11. Je možné prevenci zlepšit?
12. Pokud je možné prevenci zlepšit, jakým způsobem?
13. Věnujete se v rámci výchovného poradenství individuálně problémovým žákům?
14. Jaká je spolupráce s jejich rodiči?

Příloha č.2

Otázky pro Policii ČR, Městskou policii Žďár nad Sázavou, Městský úřad Žďár nad Sázavou

1. Jak dlouho se zabýváte prevencí kriminality mladistvých?
2. Jaké jsou známé příčiny kriminality mladistvých na Žďársku?
3. Stav a vývojové tendence kriminality mladistvých (jaké jsou nejčastěji páchané trestné činy) v rámci působnosti Obvodního oddělení Žďár nad Sázavou.
4. Jak je zaměřena prováděná prevence (jestli přímo na některé projevy nebo všeobecně).
5. Jaké jsou přímo Vámi, potažmo PČR, MP ZR, MěÚ ZR prováděny konkrétní preventivní metody.
6. Je možné uvést, jak jsou použité metody prevence účinné?
7. Zpětná vazba od učitelů, jakákoliv reakce (písemná, ústní, zaslání dotazníku), aktivní zapojení účastníků do komunikace.
8. Jak by bylo ještě možné, zvýšit účinnost prevence v problematice kriminality mladistvých?
9. Je reálné možnosti zlepšení prevence aplikovat do praxe?
10. Jak je spolupracováno v rámci prevence kriminality mladistvých s dalšími subjekty působícími na úseku prevence kriminality v rámci působnosti Obvodního oddělení Policie ČR?
11. Je možné vyjmenovat konkrétní způsoby spolupráce s uvedenými partnery v rámci prevence?
12. Je možné zlepšit spolupráci s uvedenými subjekty provádějícími prevenci?
13. Čím si vysvětlujete klesání kriminality mladistvých v rámci ČR v posledních asi 5. letech?